

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref
19/3248-21

Dato
29. august 2019

Høring - NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats

Kulturdepartementet viser til Finansdepartementets brev av 29. mai 2019 vedrørende ovennevnte.

Departementets merknader til utredningen følger nedenfor.

1. Generelt

Ekspertutvalget foreslår at dagens reduserte satser og fritak avvikles, og at det innføres en felles merverdiavgiftssats. Som et første skritt foreslår utvalget å avvikle den reduserte satsen for matvarer og innføre merverdiavgift med lav sats (12 pst.) for nullsatsede varer og tjenester.

Det meste av omsetningen på kulturområdet er unntatt merverdiavgiftsplikt, herunder teaterforestillinger, konserter, omsetning av egne kunstverk, samt en rekke idretts- og kulturarrangementer i regi av frivillige organisasjoner mv.

På kulturområdet er den lave mva.-satsen (12 pst.) begrenset til å omfatte inngangsbilletter til kino, museer, gallerier og større idrettsarrangementer. Det er i dag gunstig å omsette tjenester med lav sats, siden verdien av fradragsretten ofte er større enn merverdiavgift av omsetningen. Den lave satsen vil fremdeles være gunstig for aktørene, da det kun beregnes 12 pst. merverdiavgift ved salg av billetter, samtidig som det gis fullt fradrag (25 pst) for merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten. En økning til 25 pst. på utgående merverdiavgift vil svekke effekten av fradraget og er ikke ønskelig.

Postadresse
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Kontoradresse
Grubbegata 1
www.kud.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 866

Avdeling
Administrasjonsavdelingen

Saksbehandler
Arnt H.
Hermansen
22 24 78 22

Medier (aviser og bøker) har fritak fra merverdiavgift, dvs. at merverdiavgiftssatsen er 0 pst., men at det ellers er fradrag for inngående merverdiavgift ifm. omsetning. Vi har i Norge hatt lang tradisjon for å frita trykte medier (bøker og aviser) fra merverdiavgiftsplikten. I de senere år har også digitale utgaver fått nullsats, senest ved å innføre avgiftsfritak på e-bøker og elektroniske tidsskrifter.

Begrunnelsen for unntakene og fritakene er kulturpolitiske. Kultur- og medieaktørene som i dag nyter godt av dette, vil ikke kunne kompenseres tilsvarende gjennom andre skatte- og avgiftslettelser. De foreslåtte endringene vil bety svekkede økonomiske vilkår for norsk språk og norsk kultur.

Anbefalingene fra ekspertutvalget vil ha vidtrekkende konsekvenser for hele kultursektoren, for alle de som lever av å produsere egne åndsverk, for mediesektoren, idretten og frivillig sektor for øvrig.

Kulturdepartementet er åpen for å vurdere både forenklinger og mulige endringer i avgiftssystemet, men departementet mener at uvalgets anbefaling om å avvike alle unntak og fritak i avgiftssystemet ikke tar innover seg de vidtrekkende konsekvensene som det vil ha for kultur- og frivillighetssektoren.

2. Nærmere om konsekvenser for de enkelte områdene

Trykt skrift (aviser, nyhetstjenester, tidsskrifter og bøker)

Merverdiavgiftsfritaket for trykt skrift har vært en av de viktigste statlige rammebetingelsene for medievirksomhet siden merverdiavgiften ble innført i 1970. Å oppheve dette vil være dramatisk for mediebransjen. Det vil også harmonere svært dårlig med regjeringens innføring av merverdiavgiftsfritak for elektroniske nyhetsmedier i 2016, punktet i regjeringserklæringen om at regjeringen vil "innføre merverdiavgiftsfritak for elektroniske tidsskrifter" (som ble gjennomført fra 3. juli 2019) og løftet om at regjeringen vil "arbeide[r] arbeider ... videre med mål om å finne en avgrensning som i større grad åpner for å utnytte mulighetene som ligger i digital publisering", jf. pressemelding fra FIN 3. juli 2019. Det bør derfor være uaktuelt å oppheve momsfritakene for aviser, nyhetstjenester og tidsskrift.

Utvalget legger til grunn at "...merverdiavgiftsfritaket for bøker, nyhetstjenester og tidsskrift ikke er et målrettet virkemiddel for å oppnå medie- og litteraturpolitiske mål". Nullsatsen er først og fremst en støtte til mediebrukerne og bidrar til å opprettholde et høyt nyhetskonsument. Et høyt nyhetskonsument fremmer informert meningsdannelse og underbygger de demokratiske prosessene, jf. statens ansvar for å "lægge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale", jf. GrL. § 100 sjette ledd. Ut fra et mål om å opprettholde et høyt mediekonsument og en levende samfunnsdebatt, er nullsatsen etter Kulturdepartementets vurdering et målrettet virkemiddel som vanskelig kan erstattes av ordninger med direkte støtte.

De aller fleste medlemsland i EU har i dag merverdiavgiftsfritak eller lavsats for papiraviser. En nylig endring i merverdiavgiftsdirektivet åpner for at tilsvarende kan innføres for elektroniske medier. F.eks. har Sverige med virkning fra 1. juli 2019 innført lav merverdiavgift for produkter som formidles elektronisk og som "motsvarar" fysiske publikasjoner som allerede har lav merverdiavgift på papir, inkl. bøker, aviser og tidsskrifter.

Utredningen foreslår avvikling av fritak for merverdiavgift for bøker. I dag er bokomsetningen i Norge omfattet av merverdiavgiftsfritak. Det vil si at for bøker er satsen for merverdiavgift satt til null prosent. Dette fritaket for bøker har vært en del av rammebetingelsene for bokomsetningen siden 1967, (med fritak for omsetningsavgift og fra 1970 med fritak for merverdiavgift i siste omsetningsledd). Fritaket er begrunnet med at det vil være uheldig å avgiftsbelegge det trykte ord i et så lite språksamfunn og bokmarked som det norske. Det er lagt til grunn at fritaket fra merverdiavgift bidrar til å fremme bredde og mangfold i litteraturen og gjøre norske bøker billigere for kjøperne og mer konkurransedyktige overfor utenlandsk språklige titler. Fra 1. juli 2019 er merverdiavgiften også fjernet på digitale plattformer som for eksempel e-bøker og strømmetjenester.

En full merverdiavgiftssats på alle bøker, nyhetstjenester og tidsskrift vil sette Norge i en særstilling i europeisk sammenheng.

Kinoforestillinger

Forutsatt at avgiftsøkningen i sin helhet overveltes på forbrukerne, vil dette innebære en prisøkning på kinobilletter. Økning i prisen på kinobilletter som følge av økt merverdisats vil ha liten forståelse hos publikum. Dette kan føre til nedgang i antall kinobesøk og dermed et svekket økonomisk grunnlag for kinobransjen som vil være uheldig, ikke minst for å sikre publikumsopplutning om norske filmer.

Museer

Departementet har mottatt utkast til høringsuttalelse fra Museumsforbundet. Her fremkommer det blant annet:

".... en økning i momssatsene ville ramme publikum som tredjepart, og da særlig sårbare grupper og familier med lav betalingsevne. I forberedelsene til høringsinnspill til NOU 2019:11 er dette et perspektiv flere medlemmer understreker i sine tilbakemeldinger til Museumsforbundet. Flere understreker at de frykter at en prisøkning vil utfordre betalingsviljen til publikum og svekke museenes posisjon overfor andre aktører i fritidsmarkedet, og medføre lavere besøk og lavere egeninntektene fra butikk og kafé som følge av dette. Dette vil svekke museenes handlingsrom i tillegg til at samfunnsoppdraget svekkes ved at man når smalere ut. Kulturmeldingen understreker at «Tilgang til historia og kulturarven er ein demokratisk rett», men dette prinsippet trues av den store økningen av momssatsene som foreslås. Fra lavmomsen på 8 prosent representerer forslaget på 23 prosent nesten en tredobling, og det er dramatisk."

En rekke museer har avgitt tilsvarende uttalelser. Videre peker flere på at salg av bøker ofte er en del av museenes inntekstpotensiale. En eventuell avvikling av fritak for merverdiavgift for bøker vil føre til ytterligere økte kostnader for denne sektoren.

Idrettsarrangementer

Økt merverdiavgiftssats for inngangsbilletter til større idrettsarrangementer vil gi økte billettpriser, da det ikke er realistisk at arrangørene vil dekke hele kostnaden selv. Økte billettpriser vil gi høyere økonomisk terskel for å besøke de aktuelle arrangementene, særlig for familier med lav betalingsevne.

Frivillige organisasjoner

I Meld. St. 10 (2018-2019) Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig slår regjeringen fast at støtten til frivillig sektor skal økes gjennom en opptrapping av merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner. Økte merverdiavgiftssatser på flere varer og tjenester vil bety økte kostnader for frivillig sektor, som igjen vil kunne gi økte søknadsbeløp i momskompensasjons-ordningen for frivillige organisasjoner. Dette vil føre til at organisasjonene får mindre kompensasjon. Rundt 95 prosent av tildelt beløp fra momskompensasjonsordningen går til organisasjoner som benytter forenklet søknadsmodell, der merverdiavgiftskompensasjon beregnes på grunnlag av totale driftskostnader etter avgrensning og visse fradrag.

Deloitte gjennomførte i 2015 en kartlegging av merverdiavgiftskostnadene til frivillige organisasjoner på oppdrag fra Kulturdepartementet. Her kom det blant annet frem at små organisasjoner har en relativt høyere andel merverdiavgiftskostnader med redusert sats enn store organisasjoner. Overgang til én høy sats vil derfor slå hardere ut for små organisasjoner enn for store. Dersom dagens satser erstattes med én sats vil det være nødvendig å gjennomføre en ny kartlegging av frivillig sektors merverdiavgiftskostnader for å kunne vurdere konsekvensene av forslaget.

Med hilsen

Henning Henriksen (e.f.)
assisterende departementsråd

Hans-Kristian Rognstad
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer